

CATALUNYA NORD

joan-daniel bezsonoff

Retorn a Niça | Avui parlaré de temes desagradables. No m'agrada anar de pessimista professional pel món, però cal que algú canti les veritats.

Els lectors d'aquesta revista que em fan l'honor de llegir els meus llibres potser recorden que vaig viure tota la meua adolescència a la Costa Blava. Vaig cursar estudis al liceu Masséna i a la facultat de Niça. M'agrada tornar de tant en tant a la meua segona pàtria i retrobar-hi els vells amics. Un d'ells, en Daniel, jueu de Tunis, recorda que, en instal·lar-se a Niça el 1967 arran de les persecucions antisemites després de la Guerra dels Sis Dies, molts mainatges a l'escola parlaven niçard, nom local de l'occità.

El niçard (nissart amb te en grafia mistralenca) apareix com un dialecte molt més conservador que el provençal, parlat a l'altra riba del riu Var, a l'oest de la ciutat. La terminació *-a* en lloc de *-o*, les paraules esdrúixoles, la raresa dels gal·licismes el fan més entenedor a un català que el provençal.

Quan era jove, se sentien sovint converses en occità per les tavernes dels barris populars i pels carrers. Des de fa vint anys, la llengua ha reculat força. Només la parlen els avis als poblets del comtat.

A la biblioteca Louis Nucéra, magnífica institució, hi he trobat un grapat de revistes i alguns diccionaris en la llengua històrica del país.

L'occità a Niça agonitza en la indiferència general. Aviat, si res no canvia, les variants rossellonesa i algueresa de la nostra parla coneixeran la mateixa fi. No em puc resoldre a dir, com tanta gent de Niça, *me'n bati* (tant me fot).

L'ALT EMPORDÀ

joan ferrerós

Creu de Sant Jordi per al Muntaner

| L'Institut Ramon Muntaner (1839) ha estat guardonat amb la Creu de Sant Jordi. I també la llatinista Mariàngela Vilallonga, jurat del premi literari M.

Àngels Anglada, que concedeix el mateix Institut. El centre fa un quart de segle que és dirigit per Francesc Canet, i fa 177 anys que funciona. Aplicant-li els paràmetres que avui defineixen un institut, és el més antic d'Espanya. Durant un segle i mig va ser la primera entitat cultural figuerenca: classes i títols paral·lels al batxillerat; implicació en molts aspectes i iniciatives de la vida cultural, associativa, juvenil... urbanes; embrió d'acadèmies de belles arts i de museus, com el de l'Empordà; seu d'escoles

d'agricultura, de comerç d'agrimensura, etc. Tot això mentre anava avançant pel viacrucis vuitcentista dels intents de tancar-lo i/o degradar-lo a centre de primària per part de l'Estat, que no se'n va fer càrrec fins al 1911, setanta-dos anys després que obrís les portes.

Fires de Figueres | En aquestes festes probablement com menys coses variïn, com menys invents es proposi el regidor que toqui o la comissió que actui, millor. En aquest sentit, el tres de maig i *contorni* s'han desenvolupat compassadament i previsible. Amb tot, protagonistes particulars: alguna tramuntana que ha fet aturar les atraccions de més alçada; el pregó, diferent perquè el van dir un grup de nens (assessorats per Vicenç Pagès en la lletra i Alfons Gumbau en el gest); i la casa Nouvilas, que s'ha obert al públic. Aquest edifici del carrer Nou podria ser la futura seu del Museu del Circ (la presó i l'espai adjunt seria el lloc ideal, però què hi farem: allà hi volen fer una escola!). Fa mig segle, el poeta Fages va etzibar a un Nouviles eixorc: «La titola d'en Nouviles / és una lot sense piles». Després, va advertir al seu nebot i hereu del casalot esmentat: «La lot hagués tingut piles / no fores l'hereu Nouviles». La casa, de finals del XIX, és d'estil eclèctic, que ve a ser allò que Josep Pla en diu gènere *bordai*.

>> Representants de l'Institut Ramon Muntaner a l'entrega de la Creu de Sant Jordi.

INSTITUT RAMON MUNTANER

Un tren poc pinxo | A Espanya, els d'Adif-Renfe dispensen quatre nivells d'atenció al contribuent que els manté, els engreixa i, a més, els paga el bitllet. Nivell A: prestació màxima amb el TGV tot i que —res del que és humà és indiferent a l'alta velocitat— a Figueres els AVE paren a un quilòmetre de l'estació: Girona-Figueres, 10 minuts de tren més 10 minuts d'andana. *In decrescendo*, B: la xarxa corrent de Renfe a Espanya. *In diminuendo*, C: ídem a Catalunya. I, al cul del sac, D: el tram altempordanès entre Figueres i la frontera. Josep M. Loste, que ho sap de primera mà perquè és de Portbou, amb els seus articles i cartes ens ho va recordant: falta de manteniment, d'interconnectivitat, d'intermodalitat tren-bus i deficients connexions Portbou-Cervera de la Marenda (Renfe-SNCF).

EL BAIX EMPORDÀ

puri abarca

La unió fa la força | Cinc municipis de l'Empordanet han unit esforços per dur a terme una campanya d'atracció de visitants aquest estiu. Els Ajuntaments de Forallac, Corçà, la Bisbal d'Empordà, Ullastret, i Cruïlles, Monells i Sant Sadurní de l'Heura han posat en marxa, amb el suport de Turisme de Catalunya i del Patronat de Turisme Costa Brava Pirineu de Girona, la campanya «Escapada al més autèntic Empordà 2016», una iniciativa basada en l'organització de visites guiades per llocs emblemàtics de la zona, amb l'afegit de serveis gastronòmics. La ceràmica de la Bisbal, els carrers empedrats de Peratallada (Forallac), les cases d'indians de Corçà, el monestir de Sant Miquel de Cruïlles, la plaça de Monells, i la ciutat ibèrica d'Ullastret i el seu nucli medieval són els ingredients destacats d'aquestes visites. És un bon exemple que sumar esforços deriva en grans projectes. Són cinc municipis governats per «colors» diferents, amb visions diverses, però amb el convenciment que cal sumar.

PALCO D'ALMA

>> *Cantada d'havaneres de Calella de Palafrugell.*

50 anys de Cantada a Calella | Era l'estiu de 1966 quan, a la taverna de Can Batlle, de Calella de Palafrugell, es van trobar uns quants cantaires d'havaneres, amb el propòsit de divertir-se i també de fer difusió d'aquest gènere musical amb arrels cubanes del segle XIX. La trobada va ser un èxit, i els organitzadors, l'Associació d'Amics de Calella, van decidir donar-li un caire més obert, col·locant un escenari a la platja d'en Calau. Tres anys més tard, l'associació va traslladar l'esdeveniment a la plaça del Port Bo. I allà s'ha celebrat, any rere any, el primer disabte de juliol, sens falta, la cantada d'havaneres més coneguda i seguida de Catalunya. Una cita que alguns de nosaltres, els nascuts a la zona durant la dècada dels seixanta, hem assumit com a habitual, sense donar-li més importància. És estiu, doncs hi haurà la Cantada. Però aquesta trobada és molt més que una data en el calendari: és la constatació que hi ha un gènere musical, l'havanera, que no pot morir mai. Així ho esperem.

Restaurar vaixells de fusta | De vegades, passejant per platges i ports, es veuen embarcacions que destil·len solera, però que es troben deteriorades

pel pas dels anys. La majoria són naus amb història; una història que ens parla del passat pesquer de les poblacions de la costa i dels avatars del temps. Restaurar aquestes embarcacions pot ser una activitat gratificant per als amants del mar, i així ho han entès la Càtedra d'Estudis Marítims de la UdG, el Museu de la Pesca i l'Ajuntament de Palamós. El curs de restauració i manteniment de vaixells de fusta, que ja fa cinc anys que es convoca, té com a objectiu conèixer l'ofici de mestre d'aixa i participar activament en la restauració d'un bastiment. Cal avaluar l'estat de l'embarcació, definir el tractament de les fustes, confeccionar les peces necessàries per a la restauració i dominar les eines i els procediments bàsics. Tot un ritual per aconseguir la posada en mar de naus arraconades, però mai oblidades.

LA CERDANYA

sandra adam

Inestable Ceretana de Teatre | L'any 2003 es va iniciar el recorregut la Inestable Ceretana de Teatre. Tretze anys